

پیمان‌هایی که شکسته شد

گزارشی از سوره مبارکه مائده

■ انسان‌های پاک و انسان‌های ناپاک نزد خداوند برابر و هم‌ارزش نیستند هرچند تعداد ناپاکان و گناه‌کاران بسیار زیاد و شگفت‌آور باشد. (آیه ۱۰۰)

■ ای کسانی که ایمان آورده‌اید مراقب دین خودتان باشید زیرا اگر شما هدایت شده باشید گمراهی دیگران ضرری برای شما ندارد. (آیه ۱۰۵)

ختم کلام

کلام خداوند در قرآن، رمزآلود و دارای پیچیدگی خاصی است که شاید در نگاه اول ساده و بی‌نظم بنماید. یکی از نتایج این پیچیدگی، ظرایف نکته‌های عمیقی است که برای فهمیدنش باید از قلب پاک و کمک امامان معصوم بهره برد و گرنه آن‌که از این دو بریده است حق دارد عبارت «الیوم اکملت لکم دینکم و...» را به تحریم خون و گوشت مردار و خوک یا حکم حج و... مربوط بداند.

براساس تفسیر ائمه اطهار، معنای جمله‌ای که در غدیرخم و پس از آن واقعه مهم اتفاق افتاد، این است: امروز - همان روزی است که کفار از دین شما مایوس شدند - مجموعه دین را با حکم ولایت کامل کردیم، و نعمت خود را که همان نعمت ولایت یعنی اداره امور دین است بر شما تمام نمودیم؛ چراکه بعد از رفتن رسول باید از سوی خداوند کسی که شرایط لازم را داشته باشد مسئول دفاع از دین و جداکردن انحراف‌ها و بدعت‌ها از دین خدا شود؛ پس ولایت که تا امروز ناقص بود با نصب ولی امر بعد از رسول کامل شد.

تاریخ گواهی می‌دهد که با ابلاغ حکم ولایت از سوی خداوند و توسط پیامبر، مردمی که آن‌جا بودند به دور علی علیه‌السلام حلقه زدند و ضمن تبریک، با او به‌عنوان امامی که جانشین رسول است پیمان بستند حتی آن‌هایی که بعد از وفات پیامبر ناگهان خود را شایسته خلافت جامعه اسلامی دیدند و بر سر آن با یک‌دیگر تبنانی کردند و نه تنها آیه سوم سوره مائده، بلکه پیام اصلی این سوره که در تمام آیات آن جاری است از یادشان رفت که: ای کسانی که ایمان آورده‌اید به پیمان‌هایی که بسته‌اید وفادار بمانید. (آیه ۱)

عبرت‌آموز این سوره را هم به‌خود اختصاص داده است. همچنین مسیحیانی که مسیح را فرزند خدا دانستند و نیز اولین قاتل تاریخ، قایل که چگونه نفش او را به‌کشتن برادر ترغیب کرد. با بیان داستان او به‌جای کسانی که در زمین به دنبال فساد هستند اشاره می‌شود و بعضی احکام جزایی دیگر.

سپس دلداری رسول است به‌خاطر دردهای اهل کتاب و کفار که خداوند بر همه چیز و همه‌کس مسلط است و در بخشیدن و عذاب‌کردن، صاحب اختیار مطلق. پس از این دلداری، ضمن بازکاوی رفتارها، عقاید و سرگذشت کفار و اهل کتاب به‌چندوچون رفتار با آن‌ها می‌پردازد. آیات بعدی بازگشتی است به فضای آیات نخستین سوره و بازشمردن تعداد دیگری از احکام شرعی خصوصاً درباره مناسک و مراسم حج.

پایان سوره به حضرت عیسی علیه‌السلام روکرده است و گفت‌وگوهای خداوند با عیسی و حواریون، و درخواست‌های حواریون از ایشان، به‌طور کلی سوره مائده به‌خاطر مدنی‌بودنش دستورات شرعی زیادی را نسبت به سایر سوره‌ها دربردارد و علاوه بر آن با اشاره‌هایی به سرگذشت اقوام و ادیان گذشته بر لزوم پایبندی کامل به همه دستورات پیامبران و وفای به‌عهده‌ای که پیروانش با او و با خداوند بسته‌اند تأکید فراوانی دارد.

پیام گزیده‌ها

کینه و دشمنی‌ای که از کفار دارید (به‌دلیل این‌که آن‌ها نگذاشته بودند شما داخل مسجدالحرام بشوید)، شما را به تلافی وادار نکند. (آیه ۲)

■ اگر کسی دلش درپی رضایت خدا باشد، خداوند به‌وسیله کتابش زندگی او را به‌مسیرهای سالم و بی‌خطر هدایت می‌کند، نمی‌گذارد در تاریکی‌ها بماند و یگانه راه حقیقت را نشانش می‌دهد. (آیه ۱۶)

■ ای مؤمنان از خشم خدا بترسید، برای نزدیک کردن خود به او به دنبال وسیله باشید و برای تحقق اهداف او تلاش کنید. این‌گونه است که می‌توانید به رستگاری خود امید داشته باشید. (آیه ۳۵)

■ از من بترسید نه از مردم و برای به‌دست‌آوردن چیزهای ناچیز دنیا احکام خدا را نادیده نگیرید. کافر کسی است که آن‌چه را خداوند حکم کرده است نمی‌پذیرد. (آیه ۴۴)

■ ای مؤمنان بر یهودیان و مسیحیان تکیه نکنید که اگر کسی از شما آن‌ها را دوست و تکیه‌گاه خود قرار دهد جزو آن‌هاست. (آیه ۵۱)

■ بسیاری از کفار را می‌بینی که مسیر گناه و سرکشی را به‌سرعت می‌پیمایند. چقدر این رفتارشان زشت است. (آیه ۶۲)

وقتی آسمانی

محمدحسین شیخ شعاعی

همه سوره در چندخط

به پیمان‌هایی که می‌بندید وفادار بمانید. این اولین سخن خداوند در این سوره است که ایمان‌آورده‌ها را قبل از هر چیز دیگر به آن فرامی‌خواند و پس از آن بعضی از وظایف دینی آن‌ها را که با توصیه‌های اخلاقی و وعده‌های تلخ و شیرین همراه شده بیان می‌کند؛ البته در همان آغاز به‌عبارتی ناگهانی و ظاهراً بی‌ربط به‌جملات قبل و بعدش برمی‌خوریم که وقت ختم کلام درباره‌اش خواهیم گفت.

در ادامه و بعد از احکام خوردنی‌ها و چگونگی وضو و... به‌شرح گوشه‌ای از تاریخ سیاه اقوام و افرادی برمی‌خوریم که ناگفته لایه می‌توانید نامشان را حدس بزنید؛ قوم بنی‌اسرائیل قهرمان پیمان‌شکنی و بهانه‌تراشی سهمی از آیات

